

Чеботарьова О.В. Професійно-трудове навчання школярів з порушеннями інтелектуального розвитку в сучасних умовах реформування освіти / О. В. Чеботарьова // Інноваційні підходи до освіти та соціалізації дітей зі спектром аутистичних порушень: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції 3 квітня 2019 року / Під ред. В.М. Синьова, К. О. Островської. – Львів : Друкарня «Справи Кольпінга в Україні», 2019. – С. 116-119.

Чеботарьова О.В.,

кандидат педагогічних наук,

завідувач відділу освіти дітей

з порушеннями інтелектуального розвитку,

ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України,

м. Київ, Україна

ПРОФЕСІЙНО-ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ ШКОЛЯРІВ З ПОРУШЕННЯМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТИ

Відповідно до Концепції Нової української школи, в якій визначаються завдання і цілі сучасної освіти школярів, пріоритетом є компетентнісний підхід до навчання, орієнтація на формування життєвої компетентності дитини з метою ефективної соціалізації в умовах ринкової економіки.

Процес соціалізації учнів з порушеннями інтелектуального розвитку передбачає успішну підготовку їх до самостійного життя, посильної діяльності та участі в суспільному житті, їхнього самовизначення. Саме такі завдання постають перед спеціальними навчальними закладами, де навчаються, виховуються та опановують основи професій учні з порушеннями інтелектуального розвитку.

Сучасні наукові дослідження, присвячені формуванню позитивного ставлення до професійно-трудової діяльності; особливостям професійного орієнтування та розвитку професійних якостей, як основи успішної соціально-трудової адаптації школярів, забезпеченню корекційної спрямованості професійно-трудового навчання та інші, суттєво доповнюють науково-методичні засади професійно-трудового навчання школярів спеціальної школи (В. Бондар, А. Висоцька, А. Долженко, А. Корнієнко, І. Кущенко, Г. Мерсіянова, К. Рейда, М. Супрун, І. Татьянчикова, В. Товстоган, О. Хохліна та ін.). Втім, аналіз практичного досвіду професійно-трудового навчання школярів означеної категорії засвідчує низку проблем, які потребують негайного вирішення: необхідність оновлення та розширення профілів професійно-трудового навчання учнів, розроблення змісту програмного матеріалу на основі введення сучасних виробничих технологій, необхідність активізації творчої діяльності школярів, підвищення рівня їхньої професійно-трудової компетентності. Таким чином, науково-

Чеботарьова О.В. Професійно-трудове навчання школярів з порушеннями інтелектуального розвитку в сучасних умовах реформування освіти / О. В. Чеботарьова // Інноваційні підходи до освіти та соціалізації дітей зі спектром аутистичних порушень: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції 3 квітня 2019 року / Під ред. В.М. Синьова, К. О. Островської. – Львів : Друкарня «Справи Кольпінга в Україні», 2019. – С. 116-119.

теоретичні дослідження в галузі корекційної педагогіки та спеціальної психології та вивчення практичного досвіду формують основу для оновлення змісту професійно-трудового навчання дітей з порушеннями інтелектуального розвитку, спрямованого на пріоритетний розвиток особистості та створення для цього відповідних умов навчання, які допоможуть надалі випускникам бути незалежними і самостійними в дорослому житті.

Отже, на основі експериментальних досліджень було оновлено зміст програмного забезпечення для учнів 5-10 класів спеціальних навчальних закладів для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку, який розроблено авторським колективом науковців та педагогічних працівників м. Києва, Дніпра, Борислава, Богодухівського СНВК Харківської обласної ради.

Оновлений зміст передбачає наступні напрями професійно-трудового навчання: «Швейна справа», «Квітникарство», «Декоративно-ужиткове мистецтво», «Палітурно-офісна справа», «Взуттєва справа», «Штукатурно-малярна справа», «Столярна справа», «Сільськогосподарська справа», «Художня обробка деревини та металу», «Основи кухарської справи».

Підготовка школярів до самостійного виконання різних видів робіт з окреслених профілів відбувається у процесі формування в учнів доступних техніко-технологічних технічних знань з предмета; навчання сучасним технологіям обробки матеріалів; виховання у школярів відповідальності, сумлінності, наполегливості та ін.; розвитку загальнотрудових умінь (орієнтування у способі виконання практичного завдання, планування послідовності дій та здійснення самоконтролю). До програм розроблено варіативні модулі, які передбачають розширення техніко-технологічних знань, умінь та навичок з різноманітних технологій декоративно-ужиткового мистецтва. Варіативні модулі обирає вчитель у залежності від матеріально-технічної бази, фахової підготовленості, регіональних традицій та рівня психофізичного розвитку учнів.

З метою забезпечення професійного самовизначення учнів розроблено та апробовано на практиці модуль «Крок до мети», що передбачає роботу зі старшокласниками за такими актуальними напрямами: «Подорож у світ професій», «Я у світі професій», «Мої життєві і професійні плани». Робота з даного напрямку сприятиме формуванню професійно-трудової компетентності

Чеботарьова О.В. Професійно-трудове навчання школярів з порушеннями інтелектуального розвитку в сучасних умовах реформування освіти / О. В. Чеботарьова // Інноваційні підходи до освіти та соціалізації дітей зі спектром аутистичних порушень: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції 3 квітня 2019 року / Під ред. В.М. Синьова, К. О. Островської. – Львів : Друкарня «Справи Кольпінга в Україні», 2019. – С. 116-119.

школярів, їхній соціально-трудовій адаптації в суспільстві. Модуль може бути використаний вчителями трудового навчання з метою реалізації профорієнтації учнів, встановлення рівня готовності школярів до професійного вибору, що дозволить ефективніше вирішувати питання професійного самовизначення учнів старшої ланки школи.

Зміст модуля спрямований на розширення уявлень школярів про різні види професійної діяльності людини, підготовку підлітків до реального життя і сприятиме професійній орієнтації школярів. Програма модуля розрахована на 89 годин, охоплює учнів 10 класів і передбачає реалізацію змісту в обсязі 6 годин на тиждень. Курс побудований за принципом варіативності і реалізується за рахунок годин варіативної складової навчальних програм з трудового навчання.

Отже, професійно-трудове навчання школярів з порушеннями інтелектуального розвитку буде ефективним за умов використання сучасного програмно-методичного забезпечення освітнього процесу, урахування психофізичних можливостей учнів, посилення профорієнтаційного орієнтування у навчальних закладах. Впровадження в освітній процес оновленого програмного забезпечення з основних профілів навчання та реалізація варіативних модулів сприятиме соціально-трудовій адаптації учнів, формуванню професійно важливих якостей та життєвих орієнтацій школярів, забезпеченню усвідомленої професійно-трудової діяльності.

Список використаних джерел:

1. Бондар В.І. Дидактичні функції професійно-трудового навчання осіб з інтелектуальними порушеннями та умови їх реалізації // Актуальні питання корекційної освіти: збірник наукових праць: вип. 8 / за ред. В.М. Синьова, О.В. Гаврилова. – Кам'янець-Подільський: ПП Медобори, – 2016. – с. 310.

2. Мерсіянова Г.М. Професійно-трудове навчання у спеціальних загальноосвітніх навчальних закладах для розумово відсталих дітей: посібник / Г.М. Мерсіянова. – К.: Педагогічна думка, 2012. – 80 с. – Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/1485/>

3. Чеботарьова О. В. Трудове навчання. Квітникарство. (5-10 класи) [Електронний ресурс] / О. В. Чеботарьова // Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з

Чеботарьова О.В. Професійно-трудове навчання школярів з порушеннями інтелектуального розвитку в сучасних умовах реформування освіти / О. В. Чеботарьова // Інноваційні підходи до освіти та соціалізації дітей зі спектром аутистичних порушень: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції 3 квітня 2019 року / Під ред. В.М. Синьова, К. О. Островської. – Львів : Друкарня «Справи Кольпінга в Україні», 2019. – С. 116-119.

порушеннями інтелектуального розвитку. – 2016. – Режим доступу:

<http://www.mon.gov.ua/>;

<http://lib.iitta.gov.ua/707793/>;

<http://lib.iitta.gov.ua/707796/>